

33 28

సామెతలు

భారతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్యానంద భట్టాచార్య సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము - 18

రాజమహేంద్రవరము

1-9-95, 1-10-95

పురికెకలు 01, 22

ఈ సంచికలో ఉన్నవి - మొదటి పేజీ నుండి

1. మొదటి పేజీ నుండి

మొదటి పేజీ నుండి

2. శ్రీ భగవద్గీతా పరిష్కారము
మరియు పరిష్కారము

యగు రామాయణము లోని శ్లోకములు - చారిత్రక నేపథ్యం

3. దా|| పోన్నా గీతాపరిష్కారము

యగు రామాయణము లోని శ్లోకములు చిత్రములు
(గీతా పరిష్కారము లోనివి)

4. దా|| యం జయదేవ

సంతరించుచున్న జాన నాచార్యులు

1. 16 తేదీలలో

సమర్పించబడును

సంవత్సర చందా రూ. 20.00 లు

6 మాసము

చందా రూ. 12.00

విడి ప్రతి రూ. 2.00

ప్రచురణ - గాంధీ

చిలక గోరింకలు

డా॥ పి. సూర్యనారాయణ

"To know the origin of words is to know the Cultural History of Mankind"

—Dr. Ernest Klein

ఈడూ జోడూ కుదిరి చూడమచ్చటగా వున్న జంట కనబడితే "చిలక గోరింకల్లా" వున్నారంటాం అదే సందర్భంలో అంగ్లంలో 'Made for each other' అంటారు. అందుకు విరుద్ధంగా "గంతకు తగిన బొంతలా" వుంటే "దొండూ దొంపే" అంటాం ఒకరు అందంగా వుండి మరొకరు అంద వికారంగా వుంటే "కాకి ముక్కుకి దొండపండు" అంటాం. ఇవి తెలుగువారి జాతీయాలు. రెండు స్పష్టంగా వున్నాయి. చిలక గోరింకలు మాత్రం పైకి స్పష్టంగావున్నా గర్భంలో రహస్యాన్ని దాచుకున్నట్టు కనిపిస్తున్నాయి. ఆరహస్యాన్ని చేదిస్తే ప్రాచీనకాలంలో మన వైవాహిక వ్యవస్థలో జరిగిన ఒక ప్రధాన పరిణామం. తద్వారా ఏర్పడ్డ మిశ్ర సంస్కృతీ బయటపడతాయి.

తెలుగు సాహిత్య లో ఎన్నో పక్షాలు చోటు చేసుకొన్నాయి. పద్య నడికనపీ, కథలు చెప్పినవీ కథల్లోనూ కవి సమయాలలోనూ పలిచినవీ ఎన్నో వున్నాయి. చిలక రాయబారాలూ, హంస దౌత్యాలూ, దేగల వేటలూ పావురాలతోపాట్లా ఎన్నో వర్ణితాలు. కోకిల గానానికి, హంస నడకలకీ, నెమలి నాట్యానికి చక్రవాకాలు విరహానికి స్తన సౌందర్యానికి కవి సమయాలుగా ఉపమానాలుగా ప్రఖ్యాతాలు. అలాగే చక్కని జంటకి "చిలక గోరింకలూను".

చిలక గోరింకలు పెంపుడు పక్షాలు. మనుషులతో సాన్నిహిత్యం వున్నవి. అయినా రెండూ పరస్పరం జతరట్టే పక్షాలు కాదు. భిన్న జాతీకీ, వర్గాలకీ చెందినవవి. ఇతర పక్షాల కంటే వీటికి అదనంగా వున్న గుణం మాట్లాడగలగడం. ఒక జాతీకి చెందిన రెండు పక్షాలు కలిపి జంటగా జాతీయమైపోవడానికి ఒరవడిమైన కాలణమేదో వుండాలి. అమూలం కనుక్కునే ప్రయత్నమే ప్రస్తుత వ్యాసోద్దేశం.

చిలక గోరింకలు తెలుగువారివి. ఇవి వైకృతాలని శబ్దశాస్త్రకర కర్త పేర్కొన్నారు. కావి బ్రౌను నిఘంటువు, సూర్య రాయాంధ్ర నిఘంటువు. నారాయణదాసుగారి "సీమ పలుకు వహి" తెలుగు పదాలనే చెబుతున్నాయి.

చిలక : చిలుక. చిలక, చిల్క అనేవి తెలుగు పదాలు. దీనికి కన్నడ, తమిళ, గిళి, మళయాళం, కిళి, సం, కీరము, శుకము.

గోరింక: గోరువంక, గోర్వంక, గొరవంక, గోరంక అనే అనే శబ్దాలు వాడుకలో వున్నాయి. గోరికా, గోరంకు, శారికా అనేవి సంస్కృత పదాలు. గోరికా, గోరంకు అనే పదాలు తెలుగు నుండే సంస్కృతంలోకి వెళ్ళాయి.

చిలక శబ్దం ప్రతి పరంగానూ, గోరిక పురుషపరంగానూ వాడుకలో వున్నాయి. కానీ 'విక్రమార్క చరిత్రము' లో జక్కల మహావి దాన్ని తాదమారుగా వర్ణించాడు. కర్పూర మంజరీ రాజశేఖరుల వృత్తాంతములో అంతర్గతంగా చిలక గోరింకల సంవాదాన్ని ప్రవేశ పెట్టాడు. దానివలన శుకము మగది, శారిక అడుచి అని తెలుస్తుంది. 1. మరోచోట చిలక లకి గోరింక చేత శ్రుతి శాస్త్ర పురాణాల్ని చెప్పించాడు. 2. మరో మహాకవి చిలకపల్కాలికి మారు పలికే గోరింకల్ని వర్ణించాడు. 3. సాహిత్య ప్రపంచంలో అద్దమైన అమ్మాయిల్ని చిలకల కొలికి అనడం వినిపిస్తుంది. చిలకలు అందంగా వుంటాయి కనుక. 4. అలాగే ముద్దు మాటల్ని చిలకపలుకులు అనడం కూడా ప్రసిద్ధమే. 5. అర్థజ్ఞానంలేని చదువుల్ని చిలకల చదువులనడం నిగమశర్మి సాక్షిగా నిజం. 6. ఇలా చిలక గోరింకలు సాహిత్య లోకంలో సంచరిస్తున్నాయి.

చిలకల్లో అడివి చిలక, రాషుచిలక ప్రసిద్ధమైనవి. గోరింకల్లో కొండ గోరింక, పాపట గోరింక. వెండి గోరింక ప్రసిద్ధమైనవి. చిలకలు రంగులో ఆకు పచ్చని. దాన్నే చిలకాకు పచ్చ అంటారు గోరింకల రంగు దీనికి పూర్తి భిన్నంగా వుంటుంది. ప్రధానంగా నలుపు/తెలుపు, నలుపు/కాఫీ పొడి రంగు, నోరు పసుపు పచ్చగా వుంటుంది. గోరింకలు చిలక కంటే స్పష్టంగా మాట్లాడతాయి వీటిని మైన గోరలు అని కూడా (తరువాయి 15 వ పేజీలో)

స మా లో చ న

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్ష పత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : వి ద్వాన్ బు లు సు సీ తా రా మ శాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

తెలుగు సాహిత్యంలో అధిక్షేపం-చారిత్రక నేపథ్యం

—భమిడిపాటి కృష్ణమూర్తి, మరియు డా॥ వి. పిమ్మన్న

సమాజంలోని సమకాలీనమైన సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక మత నైతిక పరిస్థితుల్ని పీడించి వివిధ రంగాలలో పేరుకు పోయిన అసమతల్యమైన కలుషిత వాతావరణాన్ని, వ్యక్తుల స్వార్థపరత్వం, సంకుచితత్వం, అధికారాలన, దుశ్చర్యల్ని వ్యగ్యంగా ఎత్తిచూపే రచనల్నే అధిక్షేపాత్మక రచనలుగా పేర్కొనవచ్చును.

అధిక్షేప రచనలలో కవి తనకు నచ్చని విషయాల్ని సమాజంలోని లోటుపాట్లను వ్యంగ్యంగా హేళనగా విమర్శించడం జరుగుతుంది ఒక్కొక్కసారి వ్యక్తిగతంగా కూడ విమర్శిస్తాంటారు. లేదా సంఘంలో, సంస్థల్లో పేరుకుపోయిన దురాచారాలనో, రాజకీయాలనో, తత్సంబంధిత వ్యక్తుల్నో, రాజకీయ నాయకుల్నో లేదా సంఘంలో వ్రేళ్ళానుకొన్న మూఢ నమ్మకాల్ని, అంధ విశ్వాసాన్ని, అర్థంలేని ఆచార సాంప్రదయాల్ని పాటించే ప్రజల్ని వ్యగ్యంగా విమర్శించడం లేదా నిందించడం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

శ్రీ రెంటాల వెంకటేశ్వరరావుగారు ఈ “అధిక్షేపం” సాధారణంగా మూడు కారణాలవల్ల ఉన్న మౌతుందని చెప్పారు. అవి ఇవి—

1. ఆత్మోన్నిత్య ప్రతిష్ఠాపనం :- అంటే తమకన్న సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా తక్కువ స్థాయిలో ఉన్న వ్యక్తుల్ని అధిక్షేపించడం.

2. ప్రతీకారవాంఛ :- తనకు ఎదుటి వ్యక్తి వలన అనమానమో, పరాభవమో జరిగినప్పుడు అందుకు కారకులైన వారిని అధిక్షేపించి తన ఆహ్వాన సముదాయించుకోవడం.

3. సంస్కరణాభిలాష :- అంటే తాము అభిమానించే వ్యక్తుల్లో లేదా సంస్థల్లో ఉన్న లోపాల్ని, దోషాల్ని తొలగించి వాళ్ళను ఉత్తములుగా తీర్చి దిద్దడానికి చేసే ప్రయత్నం.

[అధునిక సాహిత్యంలో అధిక్షేప దోరణులు - రెంటాల వెంకటేశ్వరరావు]

సాధారణంగా కవి ఈ దృష్టితోనే ఈ రకమైన కావ్యాల్ని కథల్ని, గేయాల్ని, కవితల్ని అవిష్కరించడం జరుగుతుంది.

ఆంధ్ర సాహిత్యం - అధిక్షేపం :

“నైటెర్” అనే అంగ్ల పదానికి సమానార్థకంగా సంస్కృతంలో “అధిక్షేపం” అనేపదం వ్యవహరించబడుతోంది. దీని

సూర్యరాయాంధ్ర విఘంటువులో “దొరకుట, నిందించుట, త్రోసిపుచ్చుట, తిరస్కరించుట, స్థాపనము, పురికొల్పుట, ప్రేరణ అనే అర్థాలున్నాయి.

“ఇంచుక” ప్రత్యయంతో తెనుగున వ్యవహరింపబడు “అధిక్షేపించుట” అనే దానిని ఈ క్రింది అర్థాల్ని సూర్య రాయాంధ్ర విఘంటువు పేర్కొన్నది.

1. ధిక్కరించుట, తృణీకరించుట :-

వ. వేట పంతంబు తప్పి మమ్ము వధిక్షేపించితివి తప్పునకు దపపిగాన నిన్ను శిక్షింపను (హర. వి. 7. అ. 61 ప)

2. పారద్రోలుట :-

గంధర్వుల బంధించి, గుహ్యాల సంహరించి యక్షుల నధిక్షే పించి, భేదరుల కటదంచి.... (హర. వి. 3. అ. 9 ప.)

3. ఆక్షేపించుట :-

దుర్మదంబున త్రోజాచార్యుల నధిక్షేపింప.... (భారతం వి. 4 అ. 195 ప.)

4. దోషమారోపించుట, నేరం మోపుట :-

అందరునుగూడి యొక్కట నచ్చేడియ, మేథనధిక్షేపించి.... (హరి. పూ. 5 అ 227 ప.)

నిరసన, విమర్శన, ఉహరింబం, హేళన, దూషణ అనేవి అధిక్షేపానికి పర్యాయపదాలుగా చెప్పుకోవచ్చు. తెలుగులో చాటువులు, కావ్యాలు, లఘుకావ్యాలు, శతకాలు, ప్రహసనాలు మొదలైన ప్రక్రియల రూపంలో అధిక్షేప రచనలు వెలు వడ్డాయి. పురాణయుగంలో అధిక్షేప పూరిత పద్యాలు అచ్చుటచ్చుట కన్పిస్తాయి. ఇంచుమించు అధికవి వాల్మీకి నుంచి ప్రతి వారును ఈ అధిక్షేపాన్ని ఏదోవిధంగా ఉపాసించినవారే.

వాల్మీకి రామాయణం - “మావిషాద ప్రతిషాం త్వ మగ మశ్శాశ్వతీ సుమా!” అని గదా ప్రారంభింపబడింది అంటే తిట్టుతోనే ఆరంభమైనదనాలి. మిగిలిన కావ్యాల్లో పద్యాల్ని అటులాచిలిన మహాభాగవతంలో శ్రీ కృష్ణుడు రుక్మిణిని గొవి పోవు సందర్భములో “రుక్మి” అతనిని నిందించుచు చెప్పిన పద్యం ద్వని సమన్వితమైనది.

“మా సరివాడవా మా పాప గొవిపోవ నేపాటిగలవాడ నేది వంశ మెందు జన్మించితి వెక్కడ బెరిగితి.... (భాగవతం దశ. స్కం. 1762 ప.)

వ్యాజస్తుతి, వ్యాజనింద, అతిశయోక్తి, అప్రస్తుత ప్రశంస మొదలైన అలంకారాల్లో కూడా ఒక్కొక్కచోట అధిక్షేపం ద్వనిస్తోంది.

శ్రీనాథుడు, తెనాలి రామకృష్ణ కవి. వేములవాడ భీమకవి బడబానల భట్టారకుల చాటువుల్లో ఈ అధిక్షేపం కన్పిస్తోంది. సర్వజ్ఞ పింగభూపాలుని నుతింపవలసి వచ్చిన సందర్భంలో శ్రీనాథుడు—

‘సర్వజ్ఞ నామధేయము శర్యునకే రావుపింగ మహీపాలునకే యుర్వింజెల్లును తక్కురు సర్వజ్ఞులనుట కుక్త సామజమనుచే’

చాటువుల విషయం అలా వుంచితే అధిక్షేప కావ్యాల్లో ప్రప్రథమంగా పేర్కొనదగింది. “చంద్రరేఖా విలాసము” దీనిని కూచిమించి జగ్గకవి రచించారు. వీరి కాలం 1700 - 1765 మధ్య. పితాపుర సంస్థానంలోనున్న పీలాది రాజువై కోపించి తన ఆక్కసును తీర్చుకొనుటకీ కావ్యాన్ని చెప్పాడంటారు. ప్రబంధప్రక్రియకు ఈ కావ్యమొక పేరడీ అనవచ్చు. ఈకావ్యకు సంబంధించిన కావ్యాల్లో “లంకా విజయము” (రావణ దమ్మియము) మధురమంగా పంశ్చ లీలా విలాసము మొదలగు కావ్యాల్ని చెప్పుకోవచ్చు

ఇంకా కొన్ని కావ్యాల్లో కావ్యాంతర్గత అధిక్షేపం కూడ కన్పిస్తోంది.

“వీరెవ్వరయ్య ద్రుపద మ

హారాజులె. యిట్లు కృపణులయి పట్టువడన్

వీరికి వలసినె యవాహ మ

హారాజ్య మదాంధకారమది వానెనొకో”

(భార. ఆది. ప. 6 అ. 80 ప.)

ఇది నన్నయ్యగారి మహాభారత మందలి పద్యం. ద్రోణాచార్యులు తన శిష్యుడైన అర్జునుని ద్వారా ద్రుపద మహారాజుని

బంధించి తన చెంతకు వచ్చిన సందర్భములో ఎకనక్కెంగా పల్కిన పల్కాలివి.

శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారు (1848-1919) పేరెన్నికగన్న కవి పండిత విమర్శకాగ్రేసరులు. ఆంధ్ర వాఙ్మయమున వీరు చేపట్టిన సాహిత్య ప్రక్రియలు లేవు అంతకు ముందులేని వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియల్ని చేపట్టిన సరళత గ్రంథకర్తలై ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయానికి మార్గ దర్శకులై నారు వీరి అధిక్షేప కృతుల్లో పేర్కొనదగినవి—
1. అభిగోపాఖ్యానము, సరస్వతీ నారద విలాపము.

శ్రీ పంతులుగారి లఘుకృతుల్లో తిట్టు కవిత్వం కూడా చోటు చేసుకుంది నిందాహాస్య ప్రచారాలకు ప్రహసనాల విషయం ప్రత్యేకంగా ఎన్నదగినవై యున్నవి. పంతులుగారి “అభిగోపాఖ్యానము” చిన్న హాస్య పద్యప్రబంధము. ఇంచుమించు ఆంధ్రభాషలోనున్న ప్రబంధ కవిత్వ మంతయు శృంగారాది భోగలాలసతో కూడియున్నదే ఆ ప్రపంచాలన్నీ చేయు మేలు కంటే కీడే ఎక్కువ. అంచేత ఈ మార్గాన్ని పరిహసించే ఉద్దేశ్యంతో అభిగోపాఖ్యానమును రచించినని తమ స్వీయ చరిత్రలో వ్రాపకొన్నారు. (స్వీయచరిత్ర 2 భా 168 పుట)

శ్రీ వీరేశలింగం పంతులుగారి అధిక్షేప కావ్యార్లో రెండవది సరస్వతీ నారద విలాపము అనే చిన్న కావ్యాన్ని రచించారు.

“రమణీయోక్తులచేత .... దీర్ఘ కాలము ననుంగాపాడి
రర్హక్రియన్”

“విను చందోబద్ధంబను .... కవితా సతికిన్”

సరస్వతీ నారద విలాపము—నారదుడు తల్లియైన సరస్వతి యొక్క అప్పటి రూపాన్ని చూచి ఆనవాలు పట్టలేక. అట్టి మార్పునకు కారణమడుగగా ఆయమ్మ తన దురవస్థను చెప్పు కొని విలపించు విధానాన్ని సంభాషణ రూపంలో చెప్పిన పదాత్మక సంవాద గ్రంథమిది”.

(తెలుగులో తిట్టు కవిత్వం, రావూరి దొరస్వామిశర్మ
పుట. 159, 160)

భక్తి ప్రధానంగా రచింపబడ్డ శతక వాఙ్మయంలో కూడా అధిక్షేపం కనబడుతోంది. ప్రత్యేకించి అధిక్షేప శతకాలుకూడా వెలువడ్డాయి. సంఘంలోని దురాచారాల్ని, అరాచకాల్ని, అక్యత్యాల్ని విమర్శిస్తూ వచ్చిన శతకాలు ఈ కోవకు చెందినవే. కవులు తాము పొందిన అవమానానికి ప్రతిగా వ్రాసిన అధిక్షేప రచనలుకొన్నైతే, పరిహాసం కొలది వ్రాసిన రచనలు కొన్ని. అటువంటి వాటిలో కవి చౌడప్ప పద్యం చెప్పుకోదగింది.

“పదివీతులు, పదిబూతులు, పది శృంగారమును కల్గి పద్యములు సభం జదినవాడే యధికుడు....

“నీతులుకేమి యొకించు బూతాడక దొరకు నవ్వుబుట్టదు ధరలో నీతులు, భూతులు లోకిభ్యాతులు..

కూచిమించి తిమ్మకవి (1700 - 1780) భర్త శతకము, కూచిమించి జగ్గకవి (1700 - 1785) భక్త మందార శతకము, చౌడప్ప శతకము, పొలిపెద్ది వెంకిటరాయకవి, “వేణుగోపాల శతకము” వేంకట కవి - కోలెంక మదన గోపాల శతకము, గువ్వల చెన్న శతకము మొదలగు వానియందు ఈ అధిక్షేప ముంది.

కూచిమించి జగ్గకవి — “చంద్రరేఖా విలాపము” న—

“శ్రీ కంఠుడు భుజంగభూషణుడు భస్మీభూత పంచాస్పద న్నోక బోప తలప్రితాన పురరక్షోదక్ష సంశీక్షణం
దానాభోజ్వల కేశపాకుడు త్రికూలాంకుండు రుద్రుడు తా
వీ కం జింతలపాటి నేలనృపతిన్ వీక్షించు నేత్రత్రయిన్”

జగ్గకవి విలపిత “చంద్రరేఖా విలాపము” నందలి మొదటి పద్యమిది. అకుభంకరుడునైన రుద్రుండు చింతలపాటి నీలాద్రిరాజును మూడవ కంటితో (అగ్ని) కాపాడునని కవి దీవెన.

విజయనగర సంస్థానాధిపతులగు పూసపాటి విజయ రామ రాజుగారి చెల్లెలి భర్త ఈ చింతలపాటి నీలాద్రిరాజు, ఇతనికి వేంకట - చంద్రరేఖయను వేళ్ళకు మధ్య జరిగిన శృంగారాన్ని ఇతివృత్తంగా తీసుకొని జగ్గకవి “చంద్రరేఖా విలాపము” ను

కావ్యాన్ని మొదట వ్రాయట జరిగింది. ఏడుమల్లి వేంకటశాస్త్రి విలసిత సంస్కృత కావ్యాన్ని అంకితంగా తీసుకొని జగ్గకవి కావ్యాన్ని నీలాద్రి రాజు తిరస్కరించినట్లు తెలుస్తోంది. దానికి కోపించి జగ్గకవి తన కావ్యాన్ని చించివేసి, “చంద్రరేఖా విలాపము” అను అధికైవ కావ్యమును వ్రాసెనని తెలియుచున్నది.

ఈ గ్రంథమున ప్రతి నాయకుడు నీలాద్రిరాజు. కథా నాయక చంద్రరేఖ. ఈమె వేంకట శాస్త్రికి, వేంకటసానికి జన్మించిన కుమార్తె. చంద్రరేఖా నీలాద్రి రాజుల సమాగమాన్ని ఇతివృత్తంగా బండబూతులతో హాస్యరసనోర్వకంగా ఈ కావ్యం సంతరింపబడింది.

లంకా విజయము (రావణదమ్మీయము) :-

దీనిని పిండి ప్రోట. లక్షణ కవి (1797) రచించారు. ఇది ద్వర్ధి కావ్యము రామకథ ఒక అర్థంలో, కవి స్వీయ చరిత్ర మరొక అర్థంలో గోచరిస్తుంది. ఘన పాండవీయాది ద్వర్ధి కావ్యాలన్న పిండిమైంది “కుయ్యేరు” అనే గ్రామాన్ని గు తకు తీసుకొని ధర్మారాయుడును (దమ్మీనాయుడు) పద్మ నాయకాకులజుడు కవిగారి లంకనేల మూడుపండుముల (24 ఎకరాలు) నపహరించాడు. దానికి కోపించిన కవి ధర్మారావును రావణాసురునితో పోల్చి తన క్షేత్రాపహరణ గాథను రామాయణపరంగా శేషార్థం ధ్వనించేటట్లు ద్వర్ధి కావ్యంగా సంతరించాడు.

కూచిమించి జగ్గకవి వలెనే ప్రత్యక్షంగా పరదూషణము ఈ కవికి అలవాటు లేకపోవటం వలన ఆకాలంలో అంగ్ల పరిపాలన కొనసాగుచుండటంవలన రామకథాపరంగా ధర్మారావును నిందించాడు. ఈ రావణదమ్మీయమనే లంకావిజయం రెండవశ్వాసముల ద్వర్ధి ప్రబంధము.

మధురమంగా పుంశ్చలీ లీలావిలాసము :

ఈ గ్రంథకర్త పేరు తెలియరాకున్నది. చిన వెంకన్న యని కొందరు, వికటకవి గోపాలరాయుడు అని కొందరి

అభిప్రాయం. మంగమ్మ దండకము, మధురమంగా పుంశ్చలీ లీలావిలాసము అను రెండు అధికైవ కృతులు మంగమ్మ పేర వ్యవహరింపబడుచున్నవి.

మధురనాయక రాజుల్లో ప్రసిద్ధుడగు చొక్కనాథ నాయకుని రాణి మంగమ్మ (1669 - 1682). ఈమె మనుమడే విజయ రంగ చొక్కనాథుడు (1706-1732). విజయరంగ చొక్కనాథుడు చిన్నపిల్లవాడగుటవలన కొంతకాలము ఆతడిపక్షేన రాణి మంగమ్మ రాజ్యభారము వహించింది. ఈమె కవి పండితులను పోషించక పోవుటవలన కోపించిన ఒక కవి ఈమెనుగూర్చి పై విధంగా కావ్యాన్ని నిర్మించాడు. మంగమ్మ పై రవిహార చేష్టలు, మన్మథ క్రీడలు ఆమె చెడు నడవడిక ఇందు వర్ణింపబడ్డాయి. ఇది వచన కావ్యము. ఈ కావ్యాన్ని బట్టి ఆ కాలం నాటి దేశ కాల పరిస్థితుల్ని తెలిసికోవచ్చు. కొన్ని ద్విపదలు కూడా ఈ కావ్యంలో దోటు చేసుకున్నాయి.

కాళ్ళకూరి గోపాలరావుగారి ఆపూర్వ సంఘ సంస్కరణం ఒక చక్కని హాళన కావ్యము. స్వరంత్రమైన రచన. జగ్గ రాజ కవి చంద్రరేఖా విలాస కావ్యాన్ని నీతివంతంగా సంస్కరించి ప్రకటించి ప్రఖ్యాతులై నారు శ్రీ గోపాలరావుగారు.

తోక కోల్పోయిన నక్క తోడినక్కలను తోకలను కోపి కొనుటకు ప్రోత్సహించెను. అందులకొక ముసలి నక్క ఆ పలుకులను అచరించరాదని నక్కలందఱును నిరుత్సాహ పరుస్తుంది. క్లుప్తంగా ఇది ఇందలి కథా సారాంశము. ఇత సామాన్యమైనను. ఇప్పటివారలను ఉచ్చోదింపు ఉద్దేశ్యముతో వ్రాయబడినది. మతము, సంఘము, వ్యక్తులు, రాజకీయాలు అనే అంశాలు లక్ష్యంగా సంఘ సంస్కరణోద్దేశ్యముతో రచింపబడినది. కవి ఈ చిన్న కావ్యాన్ని వక్తులయొక్క, సంఘం యొక్క, రాజకీయ, నైతిక సాహిత్య దౌర్బల్య న్నంతటివీ కతన పూర్వకంగా ప్రకటించి దానిద్వారా చిత్త సంస్కరణ కావింప ప్రయత్నించుట ప్రశంశనీయము. ఇందలి రచన కవి చొడప్ప, జగ్గ కవుల కావ్యధోరణులవలెకాక సభ్య మార్గంలో పాశ్చాత్య కవుల ఆదర్శంగా సంతరింపబడింది.

కదాకధనాన్నిబట్టి, కవితా విధానాన్నిబట్టి దీనికి ఈ అపూర్వ నామకరణము యదార్థమనిపించుచున్నది.

దండక వాఙ్మయములో కూడ అధిక్షేపదండకాలు కనిపిస్తున్నాయి. ఇందులో వ్యక్తిగత దూషణం ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. పోలిపెద్ది వెంకట్రాయ కవి తిట్లదండకాన్ని ఉదాహృతిగా పేర్కొనవచ్చు. ఇది కోవూరి రామయ్య అనే సంస్థానోద్యోగిపై చెప్పబడినది. కవి యొక్క బర్రె రామయ్య కూరాకుతోటలో పడి మేయడం, అందుకు రామయ్య భార్య కామాక్షమ్మ కోపించి తగివులాడడం, కవి శాంతివచనాలను పట్టించుకోక చాలాకాలం కవిని, వాని కుటుంబాన్ని దూషించడం చేస్తుండేది. ఈమె పోరుడలేక కవి రాజుకి విన్నవించుకోగా రాజు మందలించుటకు చిబ్బు పట్టినాడు. అట్లు పెచ్చిన రామయ్యను చూచి ఉగ్రుడై మన కవి “ఓ ఓ ఒరే పాఠకా, ఘాతుకా... అని మొదలుపెట్టి కొవూరి రామా అయ్యో రామ రామా సమాప్తం” అని తిట్లదండకం ఆకువుగా చెప్పెనట.

ఈ దండకం పూర్తిగా లభించుటలేదు. లభ్యమైన ఇందలి కథ యేకదేశము శతక వాఙ్మయ సర్వస్వచారులగు శ్రీ వేదము వేంకటకృష్ణశర్మగారిచే ప్రకటితమైనది.

(రెలుగులో తిట్లు కవితవము - రా. దో. శర్మ. పుట 123)

ఇక ఆధునిక సాహిత్యంలో అధిక్షేపం అంతకుము దుపరె పద్యక్రియలోనే ఇమిడియుండక వ్యాసం, నవల, కథ, కథానిక, ప్రహసనం మొదలగువాటిలోకి వ్యాపించింది ఇలా అధిక్షేపాన్ని ఇతర రకాల ప్రక్రియల్లోకి వెలువరించిన మొట్టవ్యక్తి శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగంపంతులుగారు. వీరి ప్రహసనాలు, వేడి కావ్యాలు, నవల ప్రతివిమర్శనా వ్యాసార్థో అధిక్షేపచ్ఛాయలు గోచరిస్తాయి, ‘రాజశేఖర చరిత్రము’ నవలలో సాంఘికాధిక్షేపం కనిపిస్తుంది. ముఖ్యంగా ముఖస్తుతులు, మోసాలు, భూతవైద్యాలు, గ్రుడ్డి నమ్మకాలు, వ్యక్తుల్లో పాతుకుపోయిన మూఢత్వాలు ఇలాంటివెన్నో అధిక్షేపానికి గురి అయ్యాయి. ప్రహసనాల్లో బాల్య వివాహాల్ని, కన్యా

కుల్కాన్ని, పురుష దౌష్ట్యాన్ని శకునం మొదలైన మూఢ విశ్వాసాల్ని అధిక్షేపించడం కనిపిస్తుంది.

చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం (1867-1946)గారి ప్రహసనాల్లో కూడ ఆనాటికి వాడుకలోనున్న లంచగొండితనం, దుర్బీతి, వేశ్యాలోలత్వం, మిథ్యాగౌరవాలు, మోసాలు, దగావంటి సాంస్కృతికమైన సామాజిక సమస్యల్ని అధిక్షేపించడం జరిగింది. వీరి “లాలాయ శతకము” అధిక్షేపాత్మకమైంది.

చిలకమర్తివారు వచన, పద్య రచనల్లో పిదపాస్తులు, శతాధిక గ్రంథకర్తలు. వీరి “లాలాయ శతక” పరివర్తనం ఉక్కిరి పొకిరిలోనున్నదని సాహిత విమర్శకుల అభిప్రాయం. లాలాయ శతకమనగా మహిష శతకము. శ్రీ చిలకమర్తివారు “కవిభిల్లట” శతకాన్ని సంస్కృతం నుండి అనువదించారని కొందరి విమర్శకుల అభిప్రాయం ఈ భిల్లట శతకము అన్యపక్షేకర్పతి.

శ్రీ పానుగంటివారి సాక్షి వ్యాసాలు సంఘంలోని దురాచారాల్ని, మతాల్ని, నాగరికతను, వేదాంతాల్ని, విద్యావిధానం తీరతెన్నుల్ని, సారస్వతం - ఆచారాల్ని, పాశ్చాత్య నాగరికతా వ్యామోహాన్ని పాశ్చాత్య నాగరికత అంధానుకరణాన్ని అన్నింటిని సుతిమెత్తగా విమర్శిస్తూ చమత్కారంగా అధిక్షేపించాయి.

శ్రీ త్రిపురనేని రామస్వామి చౌదరి (890-1949) గారి “సూత పురాణము” ఒక విచిత్రమైన రచన అనవచ్చు. ఈయనకు రాముడు దుర్మార్గుడు, కృష్ణుడు ద్రోహి, కురుక్షేత్ర సంగ్రామమను నాటకమును మామూలుగా వున్న అభిప్రాయాలకు వ్యతిరేకంగా సంతరించాడు. సూతపురాణం కూడా ఇలాగే వుంటుంది. దీన్ని పురాణ దూషణ కవిత అనవచ్చు.

శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి (1888-1980) గారు మహాభారతాన్ని తన చేతిమీదుగా ఇరవై సంవత్సరాల్లో మొత్తం మూలానుసారంగా అనువదించిన విదుషిమణి. వీరు శతాధిక

గ్రంథకర్తలు. వీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఆస్థానకవి పదవి నలంకరించారు. వీరుకూడా అధికేప ఖండకావ్య రచన సాగించి రని తెలియుచున్నది. కాని అవి అనుపలబ్ధాలే. కనీసం వాటి పేర్లు కూడా తెలియకపోవడం విచారించతగ్గ విషయం.

శ్రీ వేలూరి శివరామశాస్త్రి (1892-1967) గారు తిరుపతి వేంకటకవుల శిష్యులు. వ్యాకరణ సాహిత్యాల్లో, ప్రాచీనా కవిత్వాలలోను ప్రజ్ఞాపాటవాలన్నవారు. శతావధానులు. చిన్నచిన్న అధికేప కావ్యాలు వ్రాశారని తెలుస్తోంది. తమ గురువుల ప్రత్యర్థుల నెదుర్కొని అధికేపపద్యాలు రచించారు. తెలుగు చదువని ఆంధ్రుని మందలిస్తూ శాస్త్రిగారు రచించిన పద్యం హృదయంగమమైంది.

“తెలివికి సంస్కృతమున్ మఱి కలిమికి నాంగ్లేయమోయి,
కందుకంటో
విలువయిడి నేర్చి యీ నీ తెలుగెవ్వరిపాలుచేసి తిరిగెదవాండ్రా!”

శాస్త్రిగారు బహుభాషా కోవిదులై నప్పటికి ఆయనకున్న ఆంధ్రభాషాభిమానము అట్టిది తిరుపతి వేంకటకవుల అధికేపం పేరెన్నికగన్నది. వీరు 19-20 శతాబ్దాల మధ్య ఆంధ్రదేశ మంతటా పర్యటించి తమ శతావధాన ఆశుకవిత్వ ప్రదర్శనము లచే నానారాజ సందర్శన మొనర్చి ప్రభువుల్ని, ప్రజల్ని కంజి చేసి దృత్తిభాషులు. వీరు జంటకవులు. అందు జంట కవులైన తిరుతిశాస్త్రి (1870) రెండవవారు చెళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రి (1871). వీరికున్న సర్వతోముఖ పాండిత్య ప్రకర్ష, మహాత్కవిత్వ పటుత్వ నంపద. ఆశుకవిత్వ ప్రాధిమ్యం. ఆంధ్ర వాంఙ్మయ చరిత్రలో అనితరసాధ్యమైందే. వీరి ఆశు కవిత్వలో అవధానాల్లో ‘ముక్తకాలు’గా నున్న అధికేప చాటు పద్యాలు కోకొల్లలుగా కనిపిస్తున్నాయి.

తిరుపతి వేంకటకవులు తమ అవధాన ప్రక్రియతో ఆంధ్ర దేశం నాలుగుచెరగులా విద్యర్పణలలో శతావధాన ప్రదర్శన రిచ్చిన సంగతి జగద్వివితమే. కావున పీఠికీ కవిత్వ ప్రత్యర్థులు కూడా పుష్కలంగా ఏర్పడ్డారు. అందుచే వీరు అధికేపాభిశంసన

పద్యములు అల్లవలసివచ్చింది. వీరి అధికేప కావ్యాల్లో పేరెన్నికగన్నది. “గీరతము”. గీరతమనగానే ‘భారతం’ పేరు జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఈ పేరులోనే నింద కనిపిస్తోంది. రాజ్యము గీజ్యము అన్నట్లు భారతమునకు నిందార్థక పర్యాయపదం ‘గీరతము’ అవుతుంది. పితాపురం సంస్థాన కవులైన వేంకట రామకృష్ణ కవులకును, తిరుపతి వేంకటకవులకును మధ్య నడిచిన సాహిత్య వివాదాలు పురస్కరించుకొని రూపొందిన కావ్యం ‘గీరతము’. తిరుపతి వేంకటకవులు చెప్పినట్లు “గీరతమ్మిద్ది రెండవ భారతమ్ము” అన్న సూక్తి యదార్థమే వీరిది మరొక అధికేప కృతి ‘శనిగ్రహము’. ఇదీ 27 పద్యములు మాత్రమే గల లఘుకృతి. ఇంకా బిడాలోపాఖ్యానము, గ్రామసింహము మొదలైన లఘుకృతులున్నాయి.

అనంతపంతులు రామలింగస్వామి (1932) ‘శుక్లపక్షము’ పూతలకట్టు శ్రీరాములురెడ్డిగారి ‘మందలింపు’ మహిషపంచశతి (అనువాదం). జగన్నాథపండితరాయలు రచించిన ‘భామినీ విలాసం’ అను అవ్యాపదేశకృతికి శ్రీ వేదము వేంకటకృష్ణ శర్మగారు ఆంధ్రీకరించారు. ఇది 1951లో అనువదించబడినది. కొందరు ఇతరకవులు కూడా ఈ భామినీ విలాసమును ఆంధ్రీకరించినట్లు తెలియుచున్నది. కవి విడంబడము (1955) ఇది కూడా వేదయు వేంకటకృష్ణశర్మగారు ఆంధ్రీకరించినదే.

అయ్యగారి జోగిసోమయాజిగారి కృతులు 1. గోముఖ వ్యాఘ్రరావుగారు; 2. కామోపాలంభము, 3. కలగూరగింప. ఈ మూడును పిందాహేళనలతో రూడిన లఘుకృతులే.

రావూరి కవుల్లో రావూరి ఆదినారాయణయ్య. రావూరి దొర స్వామిశర్మ కూడా అధికేప కవితను చెప్పినవారే. దొరస్వామి శర్మగారు ‘కాకి’ అను మకుటంతో అవ్యాపదేశరచనగా ‘కాకి శతకాన్ని’ వ్రాశారు (1984)

ఆధునిక తెలుగు కవుల సంపుటాల్లో కూడా అధికేపం చోటు చేసుకుంది. శ్రీశ్రీ ‘సిస్సాలి’లో చాలమంది కవులు, రాజకీయనాయకులు విమర్శకు తీవ్రంగా లోనయ్యారు. దేశాన్ని

పరిపాలించే రాజకీయ నాయకుల్ని కవులు అభిక్షేపించడం సర్వ సాధారణమైన విషయమే గజ్జల మల్లారెడ్డి, దేవీప్రియ మొదలగువారు దినపత్రికల్లోను, తమిళవితా ఖండిల్లోను తరచు విమర్శిస్తుంటారు.

అభిక్షేప ప్రక్రియలో చెప్పుకోదగ్గ కవి 'కాళోజీ', వీరి 'నా గొడవ' కవితా ఖండికలో హెచ్చుగా రాజకీయాల్ని, ఎత్తి పొడవడం, రాజకీయ నాయకుల కుక్కు స్వభావాల్ని హేళన చేయడం వాళ్ళు పేరుకుపోయిన స్వార్థాలసతను, పదవీ వ్యామోహాల్ని ఎద్దేవా చేయడం కన్పిస్తుంది.

ఆచార్య పేర్వారం జగన్నాథం కూడ ఈ రకమైన దృష్టితోనే వ్యంగ్య వైభవ చిత్రణంతో 'వృషభపురాణం' వలన కవితా సంపాదని వెలువరించారు నేటి సాంఘిక దుర్వ్యవస్థనూ, పాలకుల దమనసీతినీ, అధికార మదాంధుల కిరాతక చర్యల్ని సమాజంలో పాతుకుపోయి, ప్రేళ్ళానుకొన్న దురాచారాల్ని నిరసిస్తూ కవితాత్మకు ఉతిలేకుండా వ్యంగ్య విలపితంగా ఇందులో వర్ణించడం జరిగింది. విమర్శకు గురైన వాళ్ళను కూడ అప్రయత్నంగా ఫక్కున నవ్వించి, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని కల్గించే శక్తియుక్తులు వీరి కవిత్వ లక్షణంగా పేర్కొనవచ్చు కుసంస్కారంతో సంఘాన్ని పీడించి, వేధిస్తున్నవాళ్ళ గుండెలపై గురిచూపి వదిలిన శరాఘాతంలా, చురుకేసే కావ్యంగా ఈ 'వృషభపురాణం' పున్నదనడం అతిశయోక్తికాదు.

ఆచార్య జగన్నాథంగారి వృషభ పురాణం పూర్తిగా అభిక్షేప కావ్యం ఈ సమాజంలో ప్రేళ్ళానుకొన్న తీవ్ర సాంఘిక, ఆర్థిక, మత, రాజకీయ, నైతిక, భావ వ్యత్యాసాల్ని ఎత్తి చాటుతూ భారతదేశం 90 శాతం చీకట్లోనే వుందని, దీనికి కారణం దేశాన్ని పాలించే రాజకీయ నాయకులేనని ప్రగాఢంగా నమ్మి, వీరిని వృషభ పురాణంలో విమర్శించారు. ఆచార్య జగన్నాథంగారు ఏ సీతి నియమాల్ని పాటించక, స్వలాభమే తమ ఏకైక ద్యేయంగా ప్రవర్తించే రాజకీయ నాయకులకు వివిధ జంతువుల్ని ప్రతీకలుగా తీసికొని సమాజంలో జరుగు

తున్న అన్యాయాల్ని, తమ కవిత్వం ద్వారా అభిక్షేపించడం కన్పిస్తోంది.

వృషభపురాణంలోని 'కనకపు సింహాసనమున' అనే కవితా ఖండికలో ఇలా అంటారు.

"ఈ కుక్కు నిన్నటిదాక
ఎక్కడెక్కడో తిరిగి ఏమేమో తిన్నది
ఎదురై నవాడినెల్ల కరిచింది
ఎగడి ఒళ్లంతా పీకింది" (వృ. పు. పుట 15)

ఈ సుదీర్ఘ కవితకు ముగింపులో

"చీకె పెంచినవాళ్ళను కరిచే కుక్కు
దొంగలు ఎడితే మొరగని కుక్కు
అదేం కుక్కు!" (వృ. పు. పుట 18)

అంటారు రచయిత. ఇవి ఎవరిమీదికి సంధించిన వ్యంగ్యాస్త్రాల్ ఇట్టే గ్రహించగలం. వ్యంగ్యాన్ని ఎంత శక్తివంతంగా ప్రయోగించగలరో ఈ పాదాల్నిబట్టి ఉహించగలం.

"ఇక్కడే విజ్ఞాన సంపన్నుడు
విశ్రాంతి తీసుకొంటున్నాడు
బుద్ధి పైవాడికి తాకిట్టుపెట్టి
బురదలో అభ్యంజనం చేసేవచ్చి
పడకిగదిలో పగటికలలు కంటున్నాడు"

(వృ. పు. పుట 30)

సమాజానికి మార్గదర్శనం చేయవలసిన మేధావి వర్గం కండ్లుమూసుకొని ఏమీ ఎట్టనట్లుండడం విజ్ఞానవంతుల్లో చూడదానిస భావాలు తొలగిపోవడం, పైగా నాయకులకు తాబే దార్లుగా మారి పూడిగం చేయడం కన్పిస్తుంది. ఆచార్య పేర్వారంవారి అభిక్షేపంలో.

'దైవాసుర సంపద్విభాగయోగం' కవితలో రాక్షసులంటే ఎవరో చెప్తారు కవి.

“వాళ్ళు
మాతోటివాళ్లే
మా మనుష్యకోటిలోనివాళ్లే
మాకన్న నాజుగా కనిపిస్తారు
మధురంగా మాట్లాడుతారు
మల్లె పూలలాంటి వస్త్రాలుతప్ప
మరేమీ తొడిగే రకంకాదు” (వృ. పు. పుట. 40)

ఆచార్య జగన్నాథంగారి అక్షేపం కొన్నిచోట్ల ఇంత తీవ్రంగా కొనసాగింది ఈ వృషభ పురాణం ఎన్నో ప్రయోగాలకు నిలయంగా భాసిల్లింది. ఈవిధంగా ఆచార్య జగన్నాథంగారు తమ వృషభ పురాణంలో అధికేపాఞ్మక, వైతాళిక గీతాన్ని సమాజ చైతన్య నేపథ్యంలో ఆలపించారు.

ఈవిధంగా ఆంధ్ర సాహిత్యంలో ప్రాచీనార్వాచీన కవితా రీతులకు సంబంధించిన వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియల్లో అధికేపం చోటుచేసుకుంది.

భమిడిపాటి కృష్ణమూర్తి
ఎం.ఎ., ఎం.ఫిల్
డా॥ డి.వి.ఆర్.డిగ్రీ కాలేజీ
ముంగండు - 513 224.
డా॥ వి. పిమ్మన్న
ఎం.ఎ., పి.హెచ్.డి.
రీడర్ ఇన్ రెయిగు
స్కూల్ ఆఫ్ కరస్పాండెన్స్ కోర్సెస్
ఆంధ్ర విశ్వవిశాల పరిషత్
వాస్తవ - 530 003.

ఉత్తమ సాహిత్యం కోసం

సమాలోచన

చదవండి! చదివించండి!

తెలుగు కావ్యల్లో ప్రతి నాయకుల
పాత్ర చిత్రణ

— గత సంచిక తరువాయి —

కంసుడు మఱచించినప్పుడు అతని భార్యలు విలపిస్తూ అరన్నివీరుడుగా, మహాత్ముడుగా స్తుతించడంబట్టి చూస్తే కంసుడు తమ భార్యలపట్ల అనురాగ హృదయుడుగా సాక్షాత్కరిస్తాడు అయినా సాటి ప్రాణుల్ని హింసించినవారికి ముప్పుతప్పదని కంసుని ఉద్దేశించిన వారు “భూతద్రోహికి నికుఃముః మౌంద దధీశా” అని పలికిన పలుకుల్నిబట్టి కంసుడు సాటి జీవులపట్ల హింసాత్మకంగా ప్రవర్తించాడని తెలుస్తుంది.

దుర్యోధనుడు :- ఇతడు భీమునికి ప్రతి నాయకుడు. “అతుల పరాక్రమార్జితములైన” (సభా. 2-98) అనే పద్యంలో పాండవుల శౌర్యం, ఐశ్వర్యం తనకు సమ్మతం కావడంలేదని అభిమాన ధనుడైన రాజు శత్రువుల ప్రగతిని, తన వినాశ నాన్ని సహించలేడని తానే స్వయంగా శకునితో చెప్పడంలో అతని అసూయాగ్రస్త మనస్తత్వం వ్యక్తమవుతుంది “వాడి సూది మొన యిండుక మోపిన యంత బాత్రయున్....పాండు నృపపుత్రుల కిర్తునె (ఉద్యోగి. 3-303) అని శ్రీకృష్ణునితో తన తుది నిర్ణయాన్ని ఉచ్చితంగా చెప్పడంలో ధర్మికులగా పాండవుల కివ్వవలసిన అర్థరాజ్యాన్ని ఇవ్వకపోగా ఐదు ఊళ్ళయినా ఇవ్వమని ధర్మరాజు చెప్పిన మాటల్ని శ్రీకృష్ణుని చెప్పినప్పుడు ఇలా అంటాడు దీనివల్ల దుర్యోధనుని దురాశ, లోభశక్తి పాండవులపై తనకున్న ద్వేషం ఎంతటివో తెలుస్తుంది.

అర్జునుని సైగతో భీముడు దుర్యోధనుని ఊరుభంగంచేసి, ద్రౌపదిని నిండు సభలోకి ఈడ్చుకొని వచ్చిన పాపకృత్యాన్ని గుర్తుచేస్తూ ఆ పాప ఫలితాన్ని అనుభవించు దుష్టాత్మా అంటూ తన ఎడమ కాలితో అతని తలను కపిగా తన్నాడు. ఎవరైనా చేసిన తప్పుకు తగిన ఫలితాన్ని అనుభవిస్తారని తెలుస్తుంది.

కీచకుడు : ఇతడు విరాట మహారాజుకు బావమరిది, ఇతనికే పింహబలుడనే పేరు కూడా వుంది. సైరంద్రునిగా మారు వేషంలోవున్న ద్రౌపదినిచూసి మోహించి, చివరికి (సైరంద్రుని వేషంలోని) భీముని చేత చంపబడ్డాడు.

ద్రౌపదీ రూపమనే ఉరిలో కీచకుని హృదయం అనే మృగం తగులుకొని కాముడనే ఖయంతిరమైన కిరాతకునివారిన పద్మాదని తిక్కన “ద్రౌపదీ రూపమను నురిఁ దగిలి” అనే పద్యంలో కీచకుని కామపరితాపాన్ని చిత్రించాడు.

ఉష్టున్ని ఎంత ప్రోచింగా. ఎంత విఁతంగా చంపితే సహృదయుఁ అంతగా ఆనందిస్తారు. కీచకుడు చేసిన పాప కృత్యానికి అతన్ని చూరాతి కూరంగా చంపాలని భీమునికి పేడల కలిగింది. అరస్సి గట్టిగా ఒడిసి వట్టకొని తలను, బాగా బలిసిన నుదీర్పు భుజ స్కంధాల్ని. పాదాల్ని అన్నింటినీ మడిచి శరీరంలోకి దోపి తిత్తిలాగచేసి భూమిపై పడవేసి వినోదంతో నుగ్గుచేసి చక్కని మద్దలాగ చేశాడని తిక్కన “ఉట్టంపఁజావు సంపమది వేడుక పుట్టిన” (విరాట 2-293) అనే పద్యంలో చిత్రించాడు. కీచకునిలో అధర్మ కాముఃత్వానికి ఇతే తగిన శిక్ష అన్నట్లు కవి నిపుణంగా వర్ణించాడు.

కర్ణుడు :- సూర్యునివలన కుంతికి కన్యప్రాయంలో చట్టి రాడచే పెరిగి రాధేయుడుగా ఇతడు ప్రసిద్ధి గాంచాడు. అర్జును డికి ప్రతి నాయకుడు, దుర్యోధనునికి ప్రాణ మిత్రుడు దాన పీఠార్లు వెనుకాడని దృఢప్రతుడు. మంచి చెడు నిమిత్తం లేకుండా దుర్యోధనుని దురాలోచనకు, దుశ్చేష్టలు అలంబనగా వుండి, వాటిని ప్రోత్సహించి ఉష్టచతుష్టయంలో ఒండయ్యాడు చివరికి అర్జునుని చేతితో మరణించాడు.

కర్ణుడు ఆడితప్పి ప్రవర్తించడని భీష్ముడంతటి ఘనుడే ప్రశంసించాడు. కర్ణుడు భీష్మునిపై రోషంతో అత్రుసన్యాసం చేసినప్పుడు కర్ణుడు అన్నంతపని చేస్తాడని, ప్రతిజ్ఞ చేసి తప్పే వాడు కాదని, ఇంతటి మనిషే అలిగితే కొంపులు యుద్ధంలో ఎలా రక్షించబడుతారు అనడంలో కర్ణుడు ప్రతిజ్ఞాపాలకుడుగా కొరపుల్లో కీలక స్థానం వున్న వీరుడుగా చిత్రించబడ్డాడు.

“అంతకుఁ జాలఁదె కర్ణుం
డింతకు ముమ బాసయిచ్చి యెన్నఁడు బొంకం
డింఁటి మానిపి యలిగినఁ
గాంతేయుల కెట్లు బ్రదుకఁగా వచ్చుననిన్”
(ఉద్యో. 2-291)

హిరణ్యకశిపుడు:- ఎర్రన్న నృసింహపురాణంలో ఇతడు ప్రతినాయకుడు. విష్ణువే లోఁనాయకుడు, మహాగురువు అని ప్రహ్లాదుడు చెప్పగానే హిరణ్యకశిపుడు కోపోద్రిక్తుడవుతాడు. నేనే ఈ లోకాల్ని ఏలేవాడిని. విష్ణువనే వాడెవ్వడు? నీవు అనుచున్నా ఎందుకు చెడిపోతావు అని కుమారుని హెచ్చరిస్తాడు. “ఏను జగములెల్ల నేలువాడ” అనే పద్యంలో హిరణ్య కశిపుడు దురహంకారిగా చిత్రించబడ్డాడు.

ప్రహ్లాదుడు ఎంతచెప్పినా హరినామాన్ని వదలకపోవడంతో ఇకి నోరెత్తావంటే సహించనంటూ తన చేతిలోని ఉక్కు గదతో అతని తలను ముక్కలు చేస్తానని డెదిరించాడు. తన విరోధిని స్తుతించినవాడు తన కుమారుడైనా అతన్ని చంప దానికి వెనుకాడని చూరుడుగా నిరూపించబడ్డాడు. ప్రహ్లాదుని బాబాలతో, అగ్నికీలలతో, విషసర్పాలతో, మదగజాలతో హింపించినా శ్రీ నాసింహుని దయవలన ప్రహ్లాదుడు సురక్షితుడయ్యాడు. ప్రహ్లాదుని హింపించిన హిరణ్యకశిపుని నర సింహస్వామి గోళంతో పీల్చి విసిరంగా చంపాడు.

ఇంద్రాగ్నియమ వరుణులు :- శ్రీ నా ధు ని శృం గా ర నై షవంలో వీరు ఒక సన్నుదేశంలో ప్రతినాయకులుగా వుండి తిరిగి నాయకులు, నాయకుడికి ఉపకాఠము చేసిన దేవతలు.

దమయంతీ స్వయంవరానికి వెళ్ళుతున్న నలవక్రవర్తిని తమకు దూతకార్యం జరిపమని. తమలో ఎవ్వరినైనా ఒకరిని వరించమని దమయంతికి చెప్పి ఒప్పించమని దేవతలంటారు. ఈ విషయాన్ని నలుడు దమయంతికి చెప్పుతాడు. అప్పుడు అమె “అధికతరులైనఁగాఁ దిశాధిపతులు” అనే పద్యంలో నీళ్ళకోసం కల్గిన దప్పిక నీళ్ళులే పోతుంది. కానీ నెయ్యివలన పోదు కదా. పైగా దాహం అధికమవుతుంది. దేవతలు మహా

వృక్షలవంటివారైనా నాకు వెదురు వృక్షంవంటి నీ యందే అనురక్తి అని చెప్పుతుంది. ఈ ఘట్టంలో దేవతలు ప్రతి నాయకులు కాబట్టి వారిని నాయకుని ముందు న్యూనపరచి శ్రీనాథుడు వర్ణించాడు.

వీరు ప్రతి నాయకులుగా నటించి దమయంతీ స్వయం వరానికి నలుని వేషంలో వచ్చారు. దమయంతి ప్రాప్తినను మన్నించి అసలైన నలుని గుర్తించే విధం ఆమెకు తెలియ జేసిన ఉపకారులుగా చిత్రించబడ్డారు. అదిశక్తి ఆయిన పార్వతిలా భర్త శరీరంలో సగిభాగం గ్రహించి షర్దిల్లమని “అదిమశక్తి యైన తుహినాచలరాజుఁ సూజవోరె” అంటూ దమయంతిని ఆశీర్వదించి దేవరొకానికి వెళ్ళారు.

మాయాప్రవరుడు :- పెద్దన మను చరిత్రలో వరూధినీ ప్రవరుల ఘట్టంలో శృంగార రసం ఆభాసమయింది. వరూధిని ప్రవరుని కామించి తనకు నాయకుడిగా భావించించి. కానీ ప్రవరుడు అది అసమంజసమని తిరస్కరించి వెళ్ళాడు. అప్పుడు కలి అనే గింధర్వుడు చిరకాలం నుంచి వరూధిపై అనురక్తి కలిగి ఉండటంవలన ప్రవరుని వేషంలో ఆమెను కలిశాడు. ముందునుంచీ ఆమె తనను తిరస్కరిస్తూ పుండటం వలన నిజం తెలిస్తే ప్రాణాంతకం అవుతుందని ఆమెతో మెల్లగా — నాకు పాదరేఖనాన్ని రాసిన సిద్ధుడు కనిపించాడు ఇంటి దగ్గర ముసలి చల్లిదిండ్రులు పుత్రవ్యామోహంతో బాధ పడుతుంటారు. అప్పుడప్పుడూ వస్తూపోతూ వుంటాను. నీరు తెలియని ధర్మక్షేమింది చెప్పు! బాధపడవద్దు “దీనికై యడల క్షయి” అని ఓదార్చి వెళ్ళాడు. ప్రతి నాయకుని లక్షణార్థ మాయలమారితనం కూడా ఒకటి. ఈ లక్షణం ఇతనికి సార్థక మయింది.

ఇంద్రుడు :- తిమ్మన పారిజాతాపహరణంలో ఇంద్రుడు ఒక సన్నివేశంలో ప్రతినాయకుడు. శ్రీ కృష్ణుడు కావ్య నాయకుడు.

సత్యభామకోసం శ్రీకృష్ణుడు స్వర్గానికి పారిజాతపృక్షాన్ని పెకలించుకొని వచ్చేటప్పుడు ఇంద్రుడు యుద్ధానికి దిగుతాడు.

శ్రీకృష్ణుడు వీరోచితంగా పోరాడి ఇంద్రుని చేతిలోని వజ్రాయుధాన్ని లాక్కొని అతన్ని పరాభవించాడు. అప్పుడు తన “ముందల వట్టివట్లు” ఇంద్రుడు అవమానంగా భావిస్తాడు. మహిమాన్వితుడైన శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధానికి పాల్పడినందుకు భయం, సిగ్గుకలిగి ఇంద్రుడు పశ్చాత్తాపంచెంది ఐరావతనుండి దిగి చ్చి తన తప్పును తమింపమని శ్రీ కృష్ణునికి సాష్టాంగ ప్రణామం చేస్తాడు. ఇక్కడ కవి ఇంద్రుని వినయ వివేకాలన్న వ్యక్తిగా, పశ్చాత్తాపం పొందిన ఉత్తముడుగా చిత్రించాడు.

ప్రతి నాయకుల్లోకూడా సద్గుణాలు లేకపోలేదు. స్వపక్షం వారిపై అత్యంత దయాభిమానాలున్నాయి. కానీ చాలామంది ప్రతి నాయకులకు పరులపై అణుసంతయినా జాలిలేదు. భీష్మం వారిలో వుంది కానీ అది ధార్మికం కాదు పరశ్రీలను వెండిచించడంలోను, పరథనాన్ని అపహరించడంలోను, బల హీనుల్ని హింపించడంలోను చూపించే పట్టుదల, శ్రద్ధ, సత్కార్యాలపై, సత్ప్రవర్తనపై చూపిస్తే వీరే నాయకులవుతారు. ఉదాత్త సత్పురుషులై స్రవణంన లందుకుంటారు. కానీ తద్విరుద్ధంగా ప్రవర్తించి వివేకం కోల్పోయి హింసాత్మక చర్యలుచేసి చిత్రవధ అనుభవించి దుష్టులకు ప్రతీకలుగా లోకంలో నిలిచిపోయారు.

పరశ్రీ, పరథనాన్ని దోచుకొనేవారు, లేనిగొప్పలు చెప్పి మహావీరులపై విజృంభించేవారు, పరులను పీడించేవారు బాగు పడరని, నశించి పోతారనే నీతి ఈ ప్రతి నాయకులవలన తెలుస్తుంది.

పొన్నా రీలావతి
సీనియర్ లెక్చరర్
తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం
రాజమండ్రి ప్రాంగణం
బొమ్మూరు-5333124.

అంతరించిపోతున్న జానపద సాహిత్యం

డా॥ యం. జయదేవ్

ఏ భాషలోనైనా సాహిత్యం ప్రథానంగా రెండు రకాలుగా ఉంటుంది. మొదటిది జానపద సాహిత్యం రెండవది శిష్ట సాహిత్యం. జానపదులకు శిష్ట సాహిత్యం అర్థంకాదు. అందువలన వారు దాని జోలికిపోయి శిష్టులకు జానపద సాహిత్యం మీద ఉన్న చూపు తేలిక భావం ఉండేది అందువలన వీరు జానపద సాహిత్యాన్ని ఆదిరించలేదు ఈకారణంచేతనే మల్లం పల్లి సోమశేఖరశర్మగారు జానపద సాహిత్యాన్ని అనాధ్యువాద్యయం అన్నారు అంటే ఆదరణకు నోచుకోని వాడ్యయం అని అర్థం జానపద సాహిత్యం పండితుల ఆదరణకు నోచుకోలేదనే దానికి వారు ఆపేరు పెట్టారు. తెలుగు జానపద సాహిత్యానికి సంబంధించి అది సుమారు 40 ఏండ్లు క్రిందటి మాట 40 ఏండ్ల క్రిందటి దాకా జానపదులు జానపద సాహిత్యాన్ని ఆదిరించారు, పండితులు, నాగరికులు, విద్యావంతులు దాన్ని గురించి పట్టించుకోలేదు.

ఈనాడు పరిస్థితిపై దానికి దాదాపు భిన్నంగా ఉంది జానపద సాహిత్యం శిష్టుల విషయంలో మహాదృత వాడ్యయమైంది. ఎంతోమంది విద్యావంతులు జానపద సాహిత్యం గొప్పదనాన్ని గుర్తించి దాన్ని సేకరించి విశ్లేషిస్తూ పత్రికల్లో ఎన్నో వ్యాసాలు రాశారు. తెలుగుదేశంలోని అన్ని విశ్వవిద్యాలయాల్లోను జానపద సాహిత్య అధ్యయనం, పరిశోధన చేస్తున్నారు. దాని అధ్యయనానికి ప్రత్యేకంగా కొన్నిసంస్థలు ఏర్పడ్డాయి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం జానపద విజ్ఞాన పీఠాన్ని వరంగల్లో ఏర్పాటు చేసింది. ఈ విధంగా జానపద సాహిత్యాన్ని జానపద విజ్ఞానాన్ని ఈనాటి విద్యావంతులు గొప్పగా ఆదిరించి సేవ చేస్తున్నారు. అయితే వీరు ఉన్న జానపద సాహిత్యాన్ని సేకరించి అక్షరబద్ధం చేస్తున్నారు గాని జానపద సాహిత్యాన్ని సృష్టించడంలేదు. జానపద సాహిత్యాన్ని సృష్టించి

దానికి ఆధారంగా ఉన్న జానపదులు, జానపద సాహిత్యాన్ని గురించి ఈనాడు పట్టించుకోవడంలేదు.

జానపద సాహిత్యంలో కవిత్వం, వచనం దృశ్యం, అనే మూడు శాఖలు ఉన్నాయి. కవిత్వంలో గేయం, కదాగేయం అనే రెండు అంతర్భాగాలున్నాయి. వచన శాఖలో పొదుపు కథలు, సామెతలు, కథలు అనే మూడు అంతర్భాగాలున్నాయి. అలాగే దృశ్య శాఖలో గూడా అనేక రకాలైన జానపద రూపాలున్నాయి.

గతంలో జానపదులు కష్టించి పనిచేసే సందర్భంలో కష్టాన్ని ముచ్చిపోవడానికి అనేక రకాలైన జానపద గేయాలను పాడుకునేవారు పురుషులు మోట వేసేటప్పుడు, కపిలతోరేటప్పుడు, బింద్లు పడపడానికి లాగేటప్పుడు, స్త్రీలు పొలార్లో నాట్లు వేసేటప్పుడు, పంట కోతలప్పుడు, పిండి విసిరేటప్పుడు ఇంకా ఎన్నోరకాల పనులు చేసేటప్పుడు అన్నిరకాల జానపద గేయాలను పాడేవారు ప్రస్తుత నాగరిక యుగంలో పైన చెప్పిన చాలాపనులు చేయడానికి యంత్రాలు రావడంచేత పల్లెటూరువారికి ఆ కష్టం రిప్పించి, ఆకష్టంతోబాటు ఆయా పాటలు గూడా ముచ్చిపోయారు. పొలార్లో కలుపు తీయడం పంటలు కోయడం, ఈనాటికి ఉన్నా ఈ పనులు చేసేటప్పుడు స్త్రీలు జానపద గేయాలను పాడడంలేదు. దీనికి కారణం జానపద గేయాలు పాడుకునే ఓపిక, తీరిక ఇప్పటివారికి ఉండడంలేదు ఒకవేళ పాడుకున్నా వీరు పిరిమా పాటలను పాడుకుంటున్నాడు. జానపద గేయాలను పాడడం ఒకరకమైన చిన్నతనంగా, నామోషిగా వీరు భావిస్తున్నారు.

గతంలో స్త్రీలు బిడ్డ పుట్టినప్పుడు ఆ బిడ్డకు నామకరణం చేసేటప్పుడు అక్షరాభ్యాసం చేసేటప్పుడు, అమ్మాయి సమర్థ అయినప్పుడు వివాహ సమయంలో, అంపకాలు సందర్భంలో, సీమంతం చేసేటప్పుడు నోములు నోసేటప్పుడు, ప్రతాపాలు, పంటావార్లు చేసే సమయాలలో ఇంకా ఎన్నో సందర్భాల్లో ఆయా సందర్భానికి తగిన గేయాలను, కదా గేయాలను పాడుకునేవారు. ఈనాటి స్త్రీలు, పైవాటిలో

చాల పనులు చేయడం చిన్నతనంగా చాడస్తంగా భావించి చేయడంలేదు ఒకవేళ ఎవరైనా చేసినా ఆదాకి మొక్కుబడిగా చేస్తున్నారే తప్ప దానిమీద భక్తి శ్రద్ధలతో చేయడం లేదు ఆ పనులు చేసేటప్పుడు పూర్వంలాగా గేయాలను కథా గేయాలను పాడడంలేదు ఒకవేళ ఎవరైనా పాటలు పాడేవాళ్ళున్నా ఆయా పాటలను పాడించటం వలన చాల అలభ్యం అవుతుందని భావించి వాటిని పాడించడంలేదు.

గతంలో పిచ్చుక గుంట్లు, గంగిరెద్దులవారు, దాసరులు మొదలైన జానపద గాయక భిక్షకులు పల్లెటూళ్ళలో ఎ టి పూట భిక్ష మెత్తుకునే టప్పుడు అనేక రకాలైన చిన్న కథా గేయాలను పాడేవారు ప్రస్తుతి కాలంలో పల్లెటూళ్ళలోగాని, పట్టణాలలోగాని వీరికి భిక్ష దొరికడంలేదు అందువలన వీరు భిక్ష వృత్తి మానివేస్తున్నారు ఇంకా ఎవరియినా ఎక్కడయినా భిక్షానికి వచ్చినా వారు పినిమా పాటలు పాడుతున్నాయి తప్ప కథా గేయాలను పాడడంలేదు ఒకవేళ ఎవరియినా భిక్షకులు జానపద కథా గేయాలను పాడినా అంతకు ముందు ఉన్న కథా గేయాలను పాడుతున్నారని కొత్తగా కథా గేయాలను వృజించడంలేదు

గతంలో బస్సులలో బస్సు స్టాండలలో, రైల్వో, రైల్వే స్టేషన్లలో భిక్షగాండ్రు మద్రా వెంకటెడ్డి మక్కా సీమలూటి దానపీఠం కథలను, గొల్లల చిరమ్మ, లక్ష్మమ్మ ఈశ్వరమ్మలూటి పేంటాండ్రు కథలను, గుర్రాల గొండ్రికూటి తిరుణ్ణాధుని చిన్నిపెద్ద నర్వాయి పాపం అంజులూటి వీరిన ప్రభావమైన కథా గేయాలను పాడేవారు ఈనాడు భిక్షగాండ్రు పై న చెప్పిన కథా గేయాలకు మారుగా పినిమా పాటలను క్రైస్తవ గీతాలను పాడుతున్నారు అయితే వీరు క్రైస్తవ గీతాలను జానపద గేయాల బాణీలో పాడుతున్నారు, దీనివలన గుడ్డిరోమ్లలో ఏమిటంటే జానపద కథాగేయాల అంతరిస్తున్న కట్టడం మైన జానపద గాణీలు మాత్రం అంతరించడంలేదు పినిమా వారుగూడా ఎన్నో పినిమా పాటలు జానపద గేయాల బాణీలో కూరుస్తున్నారు

గతంలో పిచ్చుక గుంట్లు శారద కాండ్రు, వీరముష్టివారు బహుళ గొల్లసుద్దులవారు, కొమ్ములవారు పొడపొతులవారు ఆసాదివారు మొదలయిన జానపద గాయక భిక్షకులు, పల్లెటూళ్ళలో రాత్రిపూట, పల్నాటి కథలు కాటమరాజు కథలు లాంటి కథా గేయ చక్రాలను, దొబ్బిలి యద్దం దేంగు రాజు కథ అల్లిరాణి కథ నర్వాయి పాపని కథ మొదలైన ఎన్నో పెద్ద కథా గేయాలను వారాల తరబడి నెలల తరబడి చెప్పేవారు పల్లెటూళ్ళలోని భూస్వాములు మోతుబరులు, ఈ గాయకులచేత తమ ఇంటివద్ద పైన చెప్పిన కథా గేయాలను చెప్పించడం గొప్పగా భావించి వారాల తరబడి చెప్పించి ఆ గాథాకారులకు రగిన విధంగా ధనమిచ్చి ప్రోత్సహించేవారు ఆ ధనము వినడానికి పల్లెటూరు ప్రజలు గుంపు గుంపులుగా వచ్చి అర్ధరాత్రి దాకా ఉండి ఎంతో ఆసక్తిగా వింటేవారు ప్రస్తుతం పినిమా ప్రభావంచేత ఆ కథలను చెప్పించేవారు గాని వినేవారు లేరు ఆదాని లే పోవడంచేత ఆ గాయక భిక్షకులు ఆ వృత్తిమానిషేసి వేరే వృత్తులు చేసుకుంటున్నారు

పైన చెప్పిన విధంగా జానపద కవిత్వంలోని గేయాలు, కథాగేయాలు అంతరింపబోతున్నాయి

ఇక జానపద వచనంలో అంతశ్శాఖలైన కథలు పొడుపు కథలు సామెతలు ఎలా అంతరిస్తున్నాయో అవీలిద్దం గతంలో పల్లెటూరి ప్రజలు రాత్రి సవయాలలోను ఎ టి పూట తీరిక కోరికలను తీర్చుకునే దగ్గర కూర్చుని కాళి వంశీ ధలు పేదరాళి మృత కథలు బట్టి ఎక్కియార్లు కథలు ఎంకా లో రకాలైన కథలను చెప్పుకోవడిమూ, పొడుపు కథలను వేసుకోవడం, విప్పడం చేసేవారు అంతే గాకుండా కాలి నడకన ఎద్ల బండ్ల మీద ప్రయాణించేటప్పుడు గూడా పూర్వకాలంలోని ప్రజలు జానపద కథలను పొడుపు కథలను చెప్పుకునేవారు పూర్వకాలంలో వృద్ధులూడా తమ మనుషులను, మనుషురాండ్రును దగ్గర కూర్చోబెట్టుకుని రక రకాల జానపద కథలను చెప్పి వారికి వినోదంతోపాటు విజ్ఞానాన్ని గూడా కలిగించేవారు ప్రస్తుత ప్రజలకు ఆధునిక యుగంలోని వేగం కరణంగా రిచ్చబండిలమీద కూర్చునే

తీరికగాని, ఓపికగాని ఉండడంలేదు. ఒకవేళ రచ్చబండలమీద కూర్చున్నా ఈనాటి యువకులు పినిమా కథలనుగురించి చెప్పుకుంటున్నారనిగాని జానపద కథలను గురించి కాదు. బస్సులు రైళ్ళు వచ్చిన కారణంగా ఈనాటి ప్రజలు కాలినడకన వెళ్ళడం, ఎడ్ల బండలమీద ప్రయాణించడం మానివేశారు. దానితో పాటు జానపద కథలు చెప్పుకోవడం, పొడుపు కథలు పేసుకోవడంగానూ మానివేశారు ఈనాడు సమిష్టి కుటుంబాలు విచ్చిన్నమై వ్యష్టి కుటుంబాలు ఏర్పడడంవలన వృద్ధులు తమ మనుమలను, మనుమరాండ్రును దగ్గర కూర్చోబెట్టుకొని జానపద కథలను చెప్పుకొనే అవకాశాలు మృగ్యమైనాయి.

గతంలో ప్రజలు సామెతలతో, జాతీయాలతో నిండి చిక్కిని, చిక్కిని అందమైన తెలుగును మాట్లాడేవారు ఈనాటి ప్రజలు నాగరికతలోపడి ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, ఎదాలు కలిపిన మిశ్రమ తెలుగును మాట్లాడుతున్నారు. ఈనాటి ప్రజల వ్యవహారంలో సామెతలు దివిటీవేసి వెదకినా కనిపించవు ఈ విధంగా జానపద వచనంలోని అంతశ్శాఖలైన కథలు, పొడుపు కథలు, సామెతలు అంతరిస్తున్నాయి

గతంలో ప్రజలు తోలు బొమ్మలాటలు, వీధి భాగవతాలు పాటి వేషాలు, మోడి, ఎలుగుబంటి నృత్యం, గంగిరెద్దులాట మొదలైన అనేక జానపద వృత్తి కళాకారుల కళలను చూచి ఆనందించి ఆ కళాకారులకు తగిన విధంగా ధనమిచ్చి ప్రోత్సహించేవారు. అంతేగాకుండా గతంలో జానపదులు తాము స్వయంగా భజనలు, కోలాటలు లాంటి జానపద కళలను అభ్యసించి ప్రదర్శించేవారు. ఆధునిక కాలంలో పినిమాల కారణంగా జానపద వృత్తి కళాకారుల కళలకు ఆదరణ కనిపించింది. ప్రస్తుతం జానపదులు గూడా భజనలు, కోలాటాలులాంటి జానపద కళలను అభ్యసించడం మానివేశారు.

ఈ విధంగా ఆధునికత ప్రభావం కారణంగా మన జానపద సాహిత్యం, జానపదుల విరాదరణకు గురి అయి అంతరించి పోతూ ఉంది. దీనికి ఎవరినీ నిందించి ప్రయోజనం లేదు. కాలానుగుణంగా అన్నీ మారిపోవడం సహజం. తరాలుగడిచే కొద్దీ జానపద సాహిత్యం మనకు దక్కకుండా పోతుంది. అందువలన జానపద సాహిత్యాభివృద్ధి నులు మరింత ప్రయత్నాలతో జానపద గేయాలను, కథ గేయాలను, కథలను, పొడుపు

కథలను, సామెతలను జానపద కళలను గురించిన నమూనా రాన్నంతా సేకరించి గ్రంథస్థం చేయాలి. లేకపోతే అమూల్యమైన మన జానపద సాహిత్యం కాలగర్భంలో కలిసిపోతుంది. ఇప్పటికే ఎంతో జానపద సాహిత్యం కాల గర్భంలో కలిసి పోయింది మిగిలిన దాన్నైనా రక్షించుకోవలసిన బాధ్యత ఆంధ్రులందరి మీద ఉంది.

డా॥ యం. జయదేవ్

రీడరు, తెలుగుభాష,

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం.

—*—

(2 వ పేజీ తరువాయి)

అంటారు, గోరింకల్ని పంజరంలో వుంచవలసిన అవసరం కూడా లేదు, అలవాటు అయిన తర్వాత విడిచి పెట్టినా బయటకి పోవు యింటిపట్టునే వుంటాయి ఈ రెంటినీ కలిపి ఏర్పడిన జంట పదం రెండు బలమైన సంస్కృతుల సమ్మేళనానికి ప్రతీకగా భావించవచ్చు. అవి ఆర్య - ద్రావిడ సంస్కృతులు.

ఆర్యులు రాక పూర్వం భారతదేశంలో ద్రావిడులూ, కిరాతులూ వుండేవారు వీరితోనే ఆర్యులకు సంఘర్షణ ఏర్పడింది. మొదట్లో సంఘర్షించిన జాతులు క్రిమ క్రిమంగా కలిసిపోతాయి. రెండు బలమైన సంస్కృతుల సంఘర్షణ ఫలితంగా మిశ్రమ సంస్కృతి ఏర్పడుతుంది. దానికి సాక్ష్యం చెబుతాయి చిలకా గోరింకలు. ఆర్యులు క్రీ. పూ 1500 ప్రాంతంలో ద్రావిడులపై ఆధిపత్యాన్ని సంపాదించారు. 7. ఆర్యులది గౌరవరత్నం అనార్యులైన ద్రావిడులది కృష్ణవర్ణం. ఋగ్వేదంలో అనార్యుల్ని కృష్ణ వర్ణులనీ, కృష్ణయోనులనీ, కృష్ణ చర్ములనీ వర్ణించారు. ఆర్యుల వర్ణాన్ని వర్ణించలేదు. కాని వారి దేవుళ్ళను గౌరవరత్న ముగలనారిగా వర్ణించారు.

“యదన్నం పురుషోహ్యతి తదన్నం తస్యదేవతా

యద్రూపః పురుషోభవతి తద్రూపాతస్య దేవతా”

అన్నట్లుగా మనుషుల ఆహారమేదో వారి దేవతల ఆహారమూ అదే. మనుషుల రూపమెలాటిదో వారి దేవతల రూపమూ అలాంటిదే. కాబట్టి ఆర్యుల రంగు కూడా వారి దేవతల మదిరిగా గౌరవరత్నమే అవుతుంది. అంతేగాక—

జననం	మరణం
22-2-42	6-11-1994

కీ॥ శే॥ శ్రీమతి బులుసు కాశీ అన్నపూర్ణ

అమ్మా !

నవ్వు మమ్మగ్ని వదిలి వెళ్ళి, అప్పుడే సంవత్సరం గడిచింది నీ
 శ్రీమాధిమానాలను కలగలకూ కాలం గడిపేస్తున్నాము. ఎల్లప్పుడూ నీ ఆశీర్వ
 భావముల మోకు ఉండాయని నమ్ముతూ

కుమార్ ? రు

శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకాశిక
శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకాశిక
శ్రీమద్భగవద్గీతా ప్రకాశిక

కుమారులు

బుధాను వేంకటేశ్వర్లు
 . వేంకట సుబ్బారావు
 .. అనంతరామయ్య
 .. సత్యవతి దుర్గా ప్రసాద్
 . బాన్సు రి శ్రీనివాస్

మరియు - చుట్టూ, పశ్చిమ, మనుమలా, మనుమరాండ్రి, మునిమనుమలా
మునిమనుమరాండ్రి

Lepidoptera

ಅಭ್ಯಂತರ - ಸುಮಾರು 3.00

[illegible][illegible][illegible]

అర్చన (రంగు) ద్వితీయ అధ్యాయం రామాయణ
భాగవతముల వాటిలో నీటి అగ్రంభాల రీతిగాకలం
కాని అవి వట్టి శాంతిశీల నలభయో అమృత ముద్రి
కేమి అది భావించవలె అక్షిణికి చెప్పు రామదూ.
శ్లో. ౧. అన్త సుధా వీరిమేళామాల వారి నమోజయైన
అమృత వారికి రాదు అన్త వారి ముంపి రేరాలలోనే ఈ
వర్ణ విహార ఆమృత ముంపి అమృత వర్ణము కాక
అన్త వారి అరంగ రాకలో అపరాధం అలా
అమృత బొంబివరినీ అట్లును జూపిస్తే. నీమధు హరిం
చిన వదావాదాదాది కీల అన్త జాతికి చెప్పు చా
కీల శాస్త్రానికి చెందిన అమృతం ప్రజ్వలదాసికి చెందిన
అన్త లాం. పంపై వాహిక నందినదాని ఎప్పుడుకున్న
ప్రాస చరిత్రని తెలియ జేస్తున్నాయి చిలకా గోరింకలు

డా॥ పి వార్యనారాయణ
ఎం పి . పి హెచ్ డి.
విజయనగరం.

